

ספטמבר 2007

גיליון 69

מסע עולמי

המכוניות של ממפיס
על זכויות האזרח, מוזיקה והיסטוריה

השנגרילה האחרונה
מסע ללדאק בצפון הודו, ארץ מעברי ההרים הגבוהים

חימיילניק חוגגת
פסטיבל לתרבות יהודית בעיירות קטנות בפולין

העקב של ארץ המגף
פוליה ובזיליקטה - הדרום הלא מוכר של איטליה

תיבת נח
צילומים מדרום אפריקה המתעדים צמד חיות

מסע בארץ חרן
תמורות בדרום-מזרח טורקיה בין נהר פרת לנהר חידקל

20 ש"ח (באילת 17.30 ש"ח)

9 770792 830000

0.9

SBC
ערוץ המצוינים

ifeel.co.il

64

מסע עולמי

הירחון שמוביל ישראלים בארץ ובעולם
 גיליון מס' 69 • אלול תשס"ז תשרי תשס"ח • ספטמבר 2007

מדורים

- 14 **מבט עולמי**
 מה בגיליון על פני הגלובוס
- 16 **הסור של איל**
- 18 **קוראים כותבים**
 תגובות, דעות, הצעות ורעיונות
- 20 **מקום של פעם**
 שנות טובות
- 22 **עשר עובדות**
 חומת ברלין

השער: דיירבקיר, טורקיה
 צילם: יובל כלל

מרבית הבתים בשידלוב מוקפים בשטחים
חקלאיים אותם מעבדים בני הכפר

למעלה:
חושב פולין טיפוסי בביל השלישי. סגנון הלבוש
של התושבים המזונוגים הוא אחיד - חולצה,
סוודר וכובע

חימיילניק

חוגגת

פולין מעוררת ברובנו זיכרונות מרים, אך יש גם פולין אחרת. כזו שאוהדת את היהודים ומעודדת את שימור מורשתם. ביקור בפסטיבל היכרות עם התרבות היהודית מוכיח שהעם הפולני זוכר ולא שוכח, ושלתרבות הישראלית והיהודית יש מקום בפולין של ימינו

כתב וצילם: עמרי גלפרין

פולין היא ארץ מזרח אירופית מרשימה שההיסטוריה היהודית שזורה במאורעות הקשים, הבלתי נתפסים, שאירעו בתחומה. בשבילנו כיהודים-ישראלים, המושג "פולין" נכרך תמיד בשואה ובהשמדת העם היהודי וזאת למורת רוחם של חלק מהתושבים הפולנים, שבעיני רבים מהם, היו אף הם קורבנות הצורר הנאצי. מבחינתם ההיסטוריה אינה עושה עמם חסד בהקשר זה.

זיכרונות מרים משלווה כפרית

יצאתי לפולין לביקור קצת שונה. ביקור שבעיקרו קשור ליהודים שחיו כאן בעבר אבל נקודת ההתבוננות בו שונה מעט, מלאה בסוג של געגוע לזמנים של טרם מלחמת העולם השנייה. הנעת לדרום-מזרח פולין למחוז **שוויטוקרשיסקי** (Świętokrzyskie), שעד לפני שנים אחדות נקרא מחוז **קייילצה** (Kielce), על שם העיר הגדולה שמצויה בשטחו. באזור כפרים וערים קטנות רבות. אם שואלים את תושבי הערים הגדולות בפולין **וארשה** (Warsaw) או **קרקוב** (Krakow) - המרוחקות כשעתיים נסיעה מהמחוז - על אותם יישובים קטנים, הרי שרבים כלל לא שמעו עליהם. ובכל זאת, מדובר בחבל ארץ שבו כמיליון ורבע תושבים מתוך כ-39 מיליון המתגוררים בפולין כולה. המחוז טובל בירוק, אגמים שלווים בהם ניתן להשליך חכה למים ולהירגע מול הנופים והבתים הפשוטים והציוריים. ציפורים מעופפות באוויר החופשי, שמיים נעימים למראה ופלגי מים, שעוברים בין הבתים וחוצים את האזורים הכפריים. בחודשי החורף צובע השלג הכל בלבן.

באזור הזה, שגם בו התחוללה השואה במלוא כיעורה, נגלתה לי קהילה קטנה וחמה, שהחליטה לעשות מעשה למען החייאת ההיסטוריה היהודית במקום. כן, קראתם נכון - החייאת ההיסטוריה היהודית. מנהיגי עיר קטנה ומקומית בשם **חימיילניק** (Chmielnik) המונה כ-4,000 תושבים, החליטו לפני מספר שנים לחקור לעומק את עברה. עד שנת 1942, זמן מלחמת העולם השנייה, התגוררו במקום כ-10,000 יהודים, שהיוו כ-80 אחוז מכלל תושבי העיר. בתקופת המלחמה הוקם בה גטו אזורי. יהודי חימיילניק נשלחו לטרבלינקה ולמחנות השמדה אחרים. כיום לא נר בעיר ולו גם יהודי אחד.

► היום הראשון לפסטיבל - פינשוב

בשנת 2002 הוחלט לקיים בחימילניק אירוע הקרוי "פסטיבל היכרות עם התרבות היהודית", שמטרתו להציג את חיי העיר והאזור עד לתחילת שנות ה-40. הפסטיבל הופק למען האוכלוסייה המקומית ובהשתתפותה, ומאו מתקיים מדי שנה דרך קבע. נראה שהעניין אותו יצר האירוע משך גם את היישובים השכנים להצטרף למיזם: עיר קטנה בשם **פינשוב** (Pinczów) ובה כ-12 אלף תושבים, וכן כפר נוסף, **שידלוב** (Szydłów), שבו גרים קצת יותר מ-1,000 איש, החלו לקיים גם הם חלק מאירועי הפסטיבל בשטחם. ייתכן שגם ערים נוספות באזור יחלו בשנים הקרובות לנהוג כך. יש הסוברים שזהו תחילתו של טרנד שמתפשט אט אט ברחבי פולין. מטרת הפסטיבל היא להציג לדור הצעיר את החיים שהתקיימו כאן בעבר. להחיות מחדש את זכר התקופה, בה היו היהודים חלק בלתי נפרד מהאזור ומהתרבות המקומית, באמצעות מגוון מופעים ותערוכות הקשורים לחיי הקהילה היהודית שהתגוררה בסביבה: מהתפילות והשפה דרך המוזיקה היהודית ואפילו עד למאכלים יהודיים. הפסטיבל ממומן ברובו על ידי העירייה המארחת בסיוע נותני הסות וחברות מסחריות, ונקבע לסוף השבוע השלישי של חודש יוני מסיבה טכנית: שבוע לפני סיום הלימודים, בטרם יעזבו הילדים את האזור לטובת טיולי הקיץ ויחמיצו את המאורע. שלא כמו פסטיבלים של מוזיקה יהודית המתקיימים ברחבי העולם אליהם מוזמנים הרכבים ידועי שם, כאן הדגש מושם, ברוב המופעים, על שילובם של בני המקום, תלמידים ומבוגרים כאחד. הפסטיבל אינו מכוון להיראות כחגיגה נרנדיזוית עתירת תקציב אלא כמיזם שנוצר על ידי הקהילה ולמענה - ובאותה נשימה מוטב לומר שברמה גבוהה על כל המשתמע מכך: ליהוק, משחק, שירה, כוריאוגרפיה, קבלת הפנים ויתר ההכנות.

בית הכנסת בפינשוב. האחריות לשימורו ולשיפוצו הוטלה על אדם שזהו תפקידו המוגדר

בעמוד משמאל: חומת בית הכנסת בפינשוב בנויה משברי מצבות שנמצאו בשטח בית הקברות היהודי בעיר

”
**מטרת הפסטיבל היא להציג
 לדור הצעיר את החיים
 שהתקיימו כאן בעבר. להחיות
 מחדש את זכר התקופה, בה
 היו היהודים חלק בלתי נפרד
 מהאזור ומהתרבות המקומית,
 באמצעות מגוון מופעים
 ותערוכות הקשורים לחיי
 הקהילה היהודית שהתגוררה
 בסביבה: מהתפילות והשפה
 דרך המוזיקה היהודית ואפילו
 עד למאכלים יהודיים**

הפסטיבל מתקיים במשך שלושה ימים, בכל יום בעיר או בכפר המארח. יומו הראשון היה בעיר פינשוב. זו השנה הראשונה שבה העיר משתתפת בפסטיבל. פינשוב יושבת על נהר נידה (Nida), אחד מיובלי הוויסלה (Vistula), הארוך שבנהרות בפולין. מדובר בעיר שנהרסה ונשרפה כמעט לחלוטין בתקופת מלחמת העולם השנייה ועם השנים שופצה ונבנתה מחדש. בית הכנסת בעיר, שהוקם בשנת 1608, הינו מהעתיקים שעומדים עדיין על תילם בפולין. בזמן המלחמה שימש בית הכנסת מוסך נרמני לתיקון כלי רכב, וכבר מספר שנים שהוא בהליכי שיפוץ. חלונות הוויטראז' שנקבעו בו מנציחים את זכר קורבנות השואה באמצעות תיאור של פרצופים ודמויות הלחוצים בתוך המסגרות - פחד ומורא וזעקים מהאיורים. גם מנורת שבעת הקנים הודלקה בבית הכנסת ומשמשת מוקד פולקלוריסטי.

רבים מנכדי האזור ותושביו הגיעו לטקס פתיחת הפסטיבל, שהתקיים בבית הכנסת עצמו. הדגש היה על תוכן אמנותי ותרבותי הקשור למורשת היהודית. זמרת אופרה פולנייה שרה בעברית את "ירושלים של זהב" ועוד מגוון שירים ביידיש ובפולנית, ובני המקום קיבלו הסברים על משמעות יום השבת ותני ישראל. בסוף האירוע גילמו שני שחקנים מבוגרים זוג חסידים מצחיקים ותיאטרליים, כאילו נשלפו מאותה עיר של פעם. בתום המופע הומונו האורחים לטעום מטעמים המזוהים עם המטבח היהודי: רגל קרושה, חלה, דג הרינג מלוח ומספר לא מבוטל של מאכלים אחרים. גם מקומם של הגפילטע פיש והקרפלעך לא נפקד.

היום השני לפסטיבל - שידלוב

יומו השני של הפסטיבל התרחש בכפר שידלוב. האוכלוסייה היהודית החלה להגיע לכפר במאה

ה-16. טרם מלחמת העולם השנייה נרו בו 450 יהודים ועוד מספר דומה של תושבים נוצרים בשישה באוקטובר 1942 נלקחו מרבית יהודי שידלוב לגטו שבחימיילניק וממנו הועברו למחנות השמדה.

התחלתי את היום בטיול בן מספר שעות בכפר. סביב המרכז העתיק ניצבת חומה שנבנתה בשנת 1350. השער המרכזי בחומה קרוי "שער קרקוב". מאן יצא נתיב ישיר לקרקוב, שהייתה בתקופה זו בירת פולין. בתוך החומות, בין מרבדי הדשא, נמצא המוזיאון של הכפר ובו תערוכות של אמנים מקומיים. מטרת פרנסי הכפר ליצור אגם מים סביב החומה, וכך להפוך את המקום למרכז תיירותי. מעבר לחומה נמצא שטח בית הקברות היהודי. אין בו זכר למצבות וכל שטחו הוא עדה קוצים ופרחי בר. המצבות הבודדות שנמצאו במקום הועברו אל בית הכנסת המקומי.

בשידלוב שתי כנסיות קתוליות. אחת מהן היא **כנסיית "כל הבנים"** (Wszyscy Święci) מהמאה ה-14, העוברת מזה מספר שנים "מתיחת פנים" לאחר שנשרפה בזמן המלחמה על ידי הנרמנים. כיום הכנסייה אינה פעילה ונתידה להפוך למוזיאון. על קירותיה תחריטים וציורים המתארים התרחשויות מהברית החדשה; לידת ישו, מריה הקדושה בנצרת ונרטיבים ידועים אחרים. הכנסייה הנוספת בכפר קרויה על שם המלך ולדיסלב הקדוש. כנסייה פעילה זו נבנתה בשנת 1355 על ידי המלך קאזימיר הגדול ועל אחד מקירותיה ציור של אמן לא ידוע מהמאה ה-16, שבו מתואר יהודי המנסה להציל כומר מקומי מידי פולשים טטרים אלימים. היהודי מחזיק אווז ומבקש לשחד בו את הלוחם הטטרי, כדי שזה יחוס על הכומר האומלל ועל המתפללים האחרים. אך הכל היה לשווא: 49 מתפללים נוצרים נהרגו באותה הפלישה. מבחינת המקומיים מסמל הציור את האחרונה והקשר בין הדתות.

בשידלוב חוגגים את הפסטיבל זה השנה השלישית. בשעות אחר הצהריים מתכנסים מאות תושבים בחצר בית הכנסת וצופים בהופעות שהכינו הילדים ובני הנוער. המופע שהועלה הפעם תיאר את סיפור נפילתן של חומות ירוחו. הופעתתי - כיצד אנשים בעיירה רחוקה, ללא הוראה או הנחייה ממשלתית, יוצרים לעצמם ובעצמם פסטיבל שכזה. אחד מהרועים המרגשים בפסטיבל היה כאשר הזמן לבמה ויטולד נרבדה, חסיד אומות עולם בן המחוז, לספר את סיפורו. בשנת 1943 הצילו הוא ואביו שני יהודים, קרובי משפחה, שמואל ולאון רוזנפלד, שהיו בשנות ה-20 לחייהם, ונתנו להם מחסה במתבן שבחוות ביתם תוך סיכון ממשתי כשחיילי הצבא האדום הגיעו למקום יצאו השניים לחופשי.

טיפ עולמי של איל

כחימיילניק חמש ממעדות ולמרבית הפליאה אחת מהן נקראת "צימעס". המסעדה שוכנת בכיכר המרכזית של העיר ומונש בה בעיקר אוכל יהודי שמבשלים תושבים מקומיים - ולא רק ביתי הפסטיבל. כתובת: Rynek 20; Chmielnik. טלפון: 48 41 3544362.

הנוכחים בשער קרקוב יבחינו משני עבריו
במספר בתים בהם התגוררו יהודים עד
למלחמת העולם השנייה

למעלה:
ילדי שידלוב משחזרים את כיבוש יריחו. מסר
התקומה והסיוע האלוהי ליהודים חי וקיים
בערי הספר של כולין

מימין:
החומה מהמאה ה-14 המקיפה חלקים מהנכר
שידלוב. אגדה מקומית בת מאות שנים מספרת
על שודר דרכים שחבר מנהרה מתחת לחומה
ונהג לשדוד עוברי אורח וסחורות

בעמוד מימין:
הניסיון להתחקות אחר היבטים יהודיים בא
לידי ביטוי בסמלים, בלבוש ובמופעים

טיולים מסביב לפסטיבל

בכל יום נפתח הפסטיבל בשעה אחרת, ואפשר בהחלט לנצל את הזמן לטיול מהנה באזור. כמרחק קילומטרים נודים מפינשו, נכפר **קורוזוקי** (Kurozōki), הוקם גן חיות קטן אך מפתיע. בתרגום חופשי מפולנית קורוזוקי פירושו "תרנגולות", אבל התרגולות הן לא הסיפור כאן, אומנם יש כגן החיות מספר כלובים של בעלי חיים, חזירי בר, אמו ואפילו גמל, אך ההפתעה הגדולה היא החווה לניזול נופלו אמריקני. כ-100 נופלי גולים כאן, מתרפקים על מרדכי הרושא ומחריכים להנאתם. נטיול בעגלה הרתומה לטרקטור עוגרים המתקרבים ביניהם ומשקיפים על סגנון חייהם העצל נשני. המעוניינים יוכלו לחתום את הניקוד במסעדה שבגן החיות, המגישה נשרים מאותם בעלי החיים ששמשו עד לא מזמן אטרקציה תיירותית.

נסמך לחוות הכופלו נמצא הכפר **הינצה** (Chańcza), הדבר הקרוב ביותר לעיר קיט. נכפר אום גדול שניתן לטבול בו בחושים החמים, לשכור סירה, לזנוג ול'הנות.

למגיעים לאזור בחודש יוני ובמועד הפסטיבל מובטח קטיף דובדבנים מהעצים הרבים שגדלים באזור, או לכל הפחות, הזדמנות לקנותם מרוגלים מקומיים על אם הדרך.

▶ המשך האירוע התקיים בבית הכנסת המקומי. בחלל בית הכנסת הציבו בני המקום לפני שנים אחדות פסל גדול ממדים של משה רבנו אוזח בלוחות הברית, על קירות בית הכנסת קבעו תערוכת פורטרטים וכן פסלים של אמנים מהאזור, שיצרו דמויות של יהודים פרי דמיונם. בסיומו של הערב הוזמנו הנוכחים למופע של להקת כלוזמרים ולטעימות מהמטבח היהודי.

היום השלישי לפסטיבל - חימילניק

יומו השלישי והאחרון של הפסטיבל התקיים בעיר חימילניק, זו העיר שיוזמה את הפסטיבל לראשונה לפני חמש שנים, ונראה שכאן הוחלט ללכת צעד אחד קדימה בכל הקשור למאורעות ההיסטוריה המקומית. כשנכנסים ללשכת ראש העיר של חימילניק, ירוסלב זטורסקי, נדמה להבחין שעל הקירות תלוים מספר פורטרטים של יהודים, וכן פסלים וסמלים ממדינת ישראל. מבחינתו הפסטיבל נחשב לאחד האירועים החשובים ביותר המתקיימים בעיר. בנוסף הוקמה בעיר אנדרטת זיכרון על אחד מקירותיו החיצוניים של בית הכנסת המקומי, המנציחה את זכר המורשת היהודית של חימילניק בשנים 1565-1942. הקשר עם ניצולי העיר נמשך גם כיום. בפברואר 2007 הוענק אות יקיר העיר למאיר מאל, יהודי בן המקום שהצליח להימלט מזרועות הצורר הנאצי, ואחר כך עלה לישראל. בשנים האחרונות משתדל מאיר לפקוד את העיר מדי פעם ונחשב לדמות נערצת ומוערכת בה.

מתחת לחלק מבתי התושבים בעיר ישנן מערות ותעלות תת-קרקעיות ששימשו להסתרת חפצים יקרי ערך ומקום מחבוא. הן נבנו עוד לפני מלחמת העולם השנייה ויהודים נהגו להסתתר בהן. בשנים האחרונות רובן נחשפו כדי למנוע תאונות, בחלק מכניסות הבתים ניתן עדיין לראות במשקוף הדלתות שקע בו נקבעה בעבר מזוזה.

עד שנת 1820 היה בחימילניק בית קברות יהודי אחד, וכששטחו נתמלא במצבות הוקצה שטח לבית קברות נוסף. בבית הקברות החלופי נהגו הנאצים להוציא להורג יהודים שנלקחו מהגטו שבעיר. כיום בית הקברות מוזנח וחלקו הפך לאתר פסולת בניין. מטרת המקומיים היא לשפצו ולחדשו במהלך שנת 2008.

מכיוון שמרבית תושבי חימילניק הינם קתולים אדוקים, הוחלט לפתוח את הפסטיבל במיסה קדושה, ולכן נקבע כי יומו המרכזי של הפסטיבל יהיה ביום ראשון בשבוע, אחד מהבישופים החשובים בפולין הגיע לעיר במיוחד ואף ניהל את המיסה. לא בכל יום מגיע לאזור אדם במעמדו

למעלה משמאל ובכיוון השעון:
אודרטה לזנר מורשת הקהילה היהודית
פולנית של חימיילניק בשנים 1942-1965.
האודרטה נותרה על ידי משפחתו של איש
העסקים והקבלן יוסף קליש, שהיה בנערותו
תושב העיר

ליאופולד קוזלוסקי, ניצול שואה, שהסרט
הדוקומנטרי "הכליזמר האחרון" מתעד את
סיפורו, מוזמן מדי שנה להופיע בפסטיבל

מאיר מלי, חבר קבוץ יקום. בילדותו
ובנערותו היה תושב חימיילניק, ובסרם הגיעו
הנאצים למקום הצליח לצאת מהעיר וייתכן
שכך ניצלו חייו

ראש העיר חימיילניק, ירוסלב זטורסקי,
יוזם הפסטיבל

הרכבו המוזיקלי של ליאופולד קוזלוסקי כולל
מספר זמרים פולנים המבצעים מוזיקה ביידיש
ובפולנית. בתמונה סולנה התיאטרלי של
הלהקה, אנדרז'ה רוג

אחד מהנישופים החשובים בפולין, אדוארד
מטרסקי (משמאל), הגיע על מנת ליטול
חלק בטקס המיסה הפותח את יום הפסטיבל
המרכזי בחימיילניק

הרוחני. הבישוף שוחח על חשיבות הפסטיבל ואמר שהיהודים הם אחיהם הוותיקים של הנוצרים
באמונה, שכל ילדי האלוהים צריכים ללמוד על מאורעות העבר, וכי לאיש אין זכות להשמיד אדם
בגלל מוצאו היהודי. לאחר התפילה עברו הנוכחים לרחבת בית הכנסת ובה האודרטה לזנר יהודי
העיר. ילדים החלו לשיר בעברית ובפולנית את השיר "הבאנו שלום עליכם" והפריחו יונים. גם
כאן הוזמנו כולם להיכנס לבית הכנסת כדי להאזין לטקסטים ולמופע מוזיקלי בו נוגנו יצירות
יהודיות. על אחד מקירות בית הכנסת ציור גדול, המנציח את שנת 1917 בחימיילניק - את
הרחובות ואת היהודים שמסתופפים בהם ומשוחחים איש עם רעהו.
בסיומו של הטקס, כבימים הקודמים, הוזמנו הנוכחים לטעום ממטעמי המטבח היהודי בארוחה
רבת רושם. בתום הארוחה נערכה במרכז העיר שרשרת מופעים, שרובם נוצרו על ידי תושבי

רחבת הבמה בחימילניק, ביום המרכזי של הפסטיבל הגיעו לכאן כ-4,000 צופים מהטיר ומסביבתה

מימין:

קבוצת בנות בריקוד הורה, בריקודי העם משחתימים עשרות ילדים מגיל 6 ועד נוער

המקום. בקהל נכחו כ-4,000 איש מהעיר ומהאזור. ההצגה המרכזית חשפה טקס חתונה יהודית ונער בשם חיימקה, שמחפש שידוך אצל משפחה חסידית כשרה. באחד המופעים המיוחדים התארח לאופולד קוולוסקי, מוזיקאי יהודי מפורסם מקרוב המוגדר ככליזמר המבוגר בפולין ובאירופה. דמות אגדתית וציורית לכשעצמה.

פטרוסיות ישראלית נוסח פולין

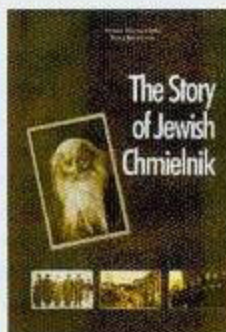
לעתים קרובות לא האמנתי למראה עיניי ולמשמע אוזניי לנוכח המתרחש בפסטיבל. את אחד המופעים ליווה השיר שטילותיו "ארץ שנהאב היא לנו אם ואב... ארץ בה נולדנו, ארץ בה נחיה, יהיה מה שיהיה". האם אני במולדי? אותו שיר ליווה גם את ריקודי העם, שבצעה קבוצת בנות נוער מקומית. זה נראה כאילו אחת מלהקות ההורה הישראליות נרתה כאן. וכדרך אגב, אותן בנות מזמנות לערים נוספות במולין על מנת להופיע בפני תלמידי בתי ספר ולחשוף את התרבות הארץ-ישראלית, אותה למדו הן עצמן לאחרונה.

מצער מאוד שבפסטיבל לא נכח נציג רשמי מטעם מדינת ישראל או לפחות איש דת, כזה שיכול להודות על המיום המרגש. לדברי המקומיים הם דווקא הזמינו גורמים מהשגרירות, ולפני מספר שנים אף ביקר במקום שבח ווייס, כששימש שגריר ישראל במולין. ראשי הערים ניסו כל העת להעביר דרכי מסר לתושבי ישראל שהם מזומנים למחוזם בזמן הפסטיבל ובכלל בכל ימות השנה.

אלה היו שלושה ימים שגרמו לי להרגיש טוב, כמבקר בארץ שנתפסת בעינינו הישראלים כבעייתית. אין ספק, כשילד ונער פולנים נחשפים לתרבות היהודית, ובאופן חיובי ומחמיא, זהו פתח לעתיד מבורך, וצריך להודות על המיום החשוב. לא נתקלתי וולו במאורע שלילי חריג אחד במהלך שהותי בערי הפסטיבל ובפולין בכלל. חשוב כמוכן שלא לטאטא את ההיסטוריה ולזכור שלדאבוננו הרב תמיד יהיו מי שיראו ביהודי "יצור", שמטפחת אנטישמית צריכה לחנוק את צווארו. מה גם שסוד האנטישמיות המתחדשת, באירופה ובעולם בכלל, הנו גלוי וידוע לכל. אבל אירוע מעין זה, כל עוד הוא כפרופרציות הנכונות, יכול רק להועיל לקשר שבין עמים ותרבויות.

טיפ עולמי של איל

תומלץ לפגוש את אחד מנציגי העיר חימילניק, פיטר קראווצ'יק, שהוא תופעה מעניינת בפני עצמה. פיטר דובר אנגלית רהוטה וישמח להרדף מבקרים ישראלים ולסייע להם. הוא חובב ישראל ובעל תפיסת עולם אוהדת. ובשנת 2006 אף כתב ספר ששמו "סיפורם של יהודי חימילניק" (שתורגם גם לאנגלית). פיטר נידב את כתובת הדוא"ל האישי שלו למעוניינים בסיועו עם יקרו בעיר ובאזור: pkmodern@gmail.com

◀ עמרי גלפרין - טייל, כתב ומרצה.
 galperinomri@hotmail.com